

Zeeland, najaar 1944.

Op 4 September valt Antwerpen vrijwel onbeschadigd in handen van de geallieerden. De aanvoerlijnen vanuit Noord-Frankrijk zijn te lang geworden om de snel oprukkende troepenmacht te bevoorraden. Het is het voor de bevrijders van groot belang om de haven bereikbaar te maken. De Duitse posities in Zeeuws-Vlaanderen, Zuid-Beveland en Walcheren moeten echter eerst opgeruimd worden. Voor de Duitsers is het van even groot belang de Westerscheldeoevers in handen te houden en de opmars van de geallieerden richting de Noorzeekust te verhinderen. Tussen 4 en 21 september brengen Landmacht en Kriegsmarine, ondanks de geallieerde overmacht in de lucht, manschappen, geschut en voertuigen in grote haast van Zeeuws-Vlaanderen naar de overzijde van de Westerschelde. De Slag om de Schelde wordt na de landingen in Normandië voor de geallieerden één van de zwaarste gevechten.

De situatie in het kort

1944. 6 Oktober -2 november

De opmars van de Canadese troepen door west Zeeuws-Vlaanderen (Operatie Schwitchback) richting Noordzee, duurt 29 dagen. Het leven in dit gebied is een hel. Dorpen en stadjes liggen in puin door zware, geallieerde bombardementen. Inwoners vluchten of leven in schuilkelders. Ruim 2000 mensen komen om het leven.

Operatie Vitality, Zuid-Beveland, 24-30 oktober

De Sloedam, tussen Noord-Beveland en Walcheren, in 1944 bestaande uit een 1200 meter lange spoordijk, een smalle tweebaansweg met fietspad. Aan weerszijden schorren en slikken.

Na 3 dagen van hevige gevechten en ten koste van vele gesneuvelden, bereikt de Canadese 5^e Infanterie Brigade Walcheren. Vanaf 2 november ondersteund door de Schotse 157^e Infanteriebrigade Glasgow Highlanders. De Franse luitenant Charles Forbes herinnert zich de dam als "Die vervloekte Satansbrug". De strijd om de Sloedam kan niet los gezien worden van Operatie Infatuate. Beide zijn onderdeel van de grote Slag om de Schelde.

Operatie Infatuate, 1 november

Voorafgegaan door zware bombardementen op de dijken van Walcheren zetten Engelse landingstroepen vanuit Breskens onder zwaar vuur op 1 november bij Vlissingen en Westkapelle voet aan wal. Britse en vers aangevoerde Schotse eenheden ontmoeten elkaar op 3 november aan de westkant van de Sloedam en trekken op langs de randen van het onder water gezette Walcheren, via Middelburg richting Veere. Op 8 november is heel Walcheren bevrijd. Op 26 oktober zijn de zeemijnen geruimd en varen de eerste schepen de Westerschelde op.

80 jaar later

Om 10 uur in de ochtend van 26 oktober staan leden van Commandovereniging Zeeland, met leden van de andere Zeeuwse militaire verenigingen, vertegenwoordigers van gemeente, provincie en ambassades opgesteld bij het Mallard Viaduct voor de herdenking van de vele Canadese, Schotse en Franse gesneuvelden bij de strijd om de Sloedam.

De Vaandelwacht treedt aan, voorafgegaan door Inter Scaldis Pipes and Drums uit Vlissingen, en stelt zich op naast de monumenten. Na opening en welkomstwoord van ceremoniemeester Ikol b.d Maes worden de aanwezigen toegesproken door gedeputeerde de heer D. van der Velde en mevrouw Y. van Mastrigt, burgemeester van de gemeente Middelburg. De gedeelde boodschap van de sprekers: "Vrijheid is niet vanzelfsprekend. Er is zwaar voor gevochten en betaald met verlies van levens". De burgemeester legt vooral de nadruk op het belang van herdenken van zoveel dappere mannen die vochten voor onze vrijheid. "Thuis zijn ze uitgezwaaid als zoon, broer, vriend en als held. Terwijl wij onze vrijheid vierden, werd er ver van ons vandaan getreurd."

Oud-militair Hans Blommaart spreekt de Act of Remembrance uit, gevolgd door het signaal Taptoe, een minuut stilte en het Nederlandse volkslied. Vele kransen en bloemstukken, aangedragen door de scouting, worden gelegd namens de provincie, gemeente Middelburg, Canadese, Britse en Franse ambassade. Oud-strijders Tiede van de Guchte en Andries Jonker leggen het gebruikelijke bloemstuk namens de Zeeuwse veteranen en oud-gedienden. Piper Gilbert Hekhuis zorgt voor een kippenvelmoment met het spelen van het Lament, langzaam rondstappend langs de genodigden, de erewacht, de monumenten met de kransen en bloemen en het publiek. Na het spelen van de volksliederen van Canada, Frankrijk en Groot-Brittannië door Muziekvereniging Arnemuiden sluit ceremoniemeester Ikol b.d. Maes de plechtigheid af.

Verplaatsing

Oud-commando's en genodigden verplaatsen zich met enige spoed richting Vlissingen waar aansluitend plechtigheden rondom de herdenking van de commando-landing op Uncle Beach zullen plaatsvinden.

26 Oktober, 12.00 uur in de middag

De Sint Jacobskerk in Vlissingen vult zich met militaire vertegenwoordigers, waaronder Korpscommandant kol. Huub Smeets. Onder de hoogwaardigheidsbekleders uit verschillende landen bevindt zich ook Gijs Tuinman, staatssecretaris van Defensie én oud-commando, drager van de Militaire Willemsorde. Daarbij vooral ook veel oud-commando's. Broodjes en koffie staan gereed, vriendelijk aangereikt door vrijwilligers van de kerk. Er is ruim tijd voor ontmoeting en gesprek.

Om 13.00 uur heet ceremoniemeester mevrouw Miriam Pietersen allen welkom, waarna Dr. Tobias van Gent de aanwezigen toespreekt. Hij haalt beelden aan van de landing en de gevechtshandelingen in Vlissingen. "Vlissingen betaalde een hoge prijs voor de bevrijding. Er is slechts één huis onbeschadigd gebleven en de stad stond weken lang onder water." Burgemeester Bas van den Tillaar houdt zijn toespraak in het Engels, evenals staatssecretaris Tuinman.

Om 14.00 uur stellen de genodigden en (oud-)commando's zich op buiten de kerk. Voorafgegaan door de Deltaband marcheert de kolonne naar landingsplaats Uncle Beach, bij de Oranjemolen, een fraai beeld vormend door de straten van Vlissingen.

Begunstigd door het prachtige weer is een groot publiek op de dijk en de als tribune fungerende trappen getuige van de plechtigheid bij het Commandomonument. Het is bijna onvoorstelbaar onder welke slechte weersomstandigheden de landingen 80 jaar geleden plaatsvonden. Oud-commando's, veteranen en oud-militairen van de verschillende Zeeuwse verenigingen vormen een erehaag, onder KCT commando van majoor b.d. Delleman.

Het is een indrukwekkend moment als het Korpsvaandel in driemansformatie aantreedt en zich opstelt achter het monument.

Korpscommandant kolonel Huub Smeets spreekt de aanwezigen toe in het Engels. Hij schetst de situatie in de vroege ochtend van 1 november 1944. "Voor de Nederlandse commando's was dit een speciale missie. Ze maakten deel uit van een bevrijdingsactie op Nederlandse grond. Vechtend voor de bevrijding van hun land." De kolonel beschrijft de belevenissen van de Nederlandse commando's die bij de opeenvolgende aanvalsgolven aan land werden gezet en spreekt zijn waardering uit voor de heldhaftige commando's en soldaten die de bevrijding van Walcheren bewerkstelligden:

"Today we will remember the heroic Commando's and soldiers that started the liberation of Walcheren 80 years ago. We will also memorate all the brave commando's, soldiers and civilians that lost their lives, giving ultimate sacrifice."

Aan het eind van zijn toespraak zorgt de Korpscommandant voor een verrassing. Hij biedt samen met lkol b.d. Ron Robbemon, voorzitter van De Commandostichting, burgemeester Van den Tillaar een plaquette aan waarop de foto's en namen van de bij Vlissingen gesneuvelde Nederlandse commando's.

Het taptoesignaal kondigt de 2 minuten stilte aan. Boven de erewacht, strak in het gelid, hand aan de baret, zeilen drie meeuwen in bijna volmaakte formatie door het decor van een strakblauwe lucht. Een voorproefje van de Fly By later in het programma.

Aansluitend het Wilhelmus en de volksliederen van Canada, Frankrijk en Groot-Brittannië. Kransen worden gelegd door de burgemeester, staatssecretaris van Defensie, Gijs Tuinman en Korpscommandant kol. Smeets en vertegenwoordigers van Canada, Frankrijk en Groot-Brittannië. Division. Na de Fly By volgen nog vele kransen en bloemstukken, waaronder de Royal Scots Lowlands Division. Ook hier een bloemstuk namens de Zeeuwse veteranen en oud-gedienden.

Het uittreden van het Korpsvaandel kondigt het slot aan van de herdenking. In strakke pas wordt het vaandel voorbij gedragen aan de honderden aanwezigen. Piper Gilbert Hekhuis volgt achter de vaandelwacht. Al spelend schrijdt hij langzaam de helling op, de muziek klinkt zachter en zachter. Old soldiers never die, they just fade away ...

Na afloop poseren de oud-commando's met hun 'oude maat' oud-Commando Gijs Tuinman, voor de foto. Even is de staatssecretaris van Defensie weer one of the guys . Generaal Smeets is aanwezig bij de nazit in Brasserie Scheldehof .

'Militaire Informatiebronnen: Wikipedia en 'De Slag om de Schelde '